

Vlaams
Parlement

ingediend op **1293** (2017-2018) – Nr. 2
14 mei 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Rob Beenders

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Andries Gryffroy, Bart Nevens, Wilfried Vandaele,
Nadia Sminate, Bert Maertens en Willy Segers

betreffende het stimuleren van lokale besturen
om energie-efficiëntere openbare verlichting
te gebruiken

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Lydia Peeters;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Johan Danen.

Plaatsvervangers:

Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Grete Remen, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Orry Van de Wauwer;
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Documenten in het dossier:

1293 (2017-2018) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking	5
Gebruikte afkortingen	7
Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn besprak op 7 februari 2018 de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Andries Gryffroy, Bart Nevens, Wilfried Vandaele, Nadia Sminate, Bert Maertens en Willy Segers betreffende het stimuleren van lokale besturen om energie-efficiëntere openbare verlichting te gebruiken (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1293/1).

De gebruikte presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

Andries Gryffroy stelt dat de aanleiding tot de nota een aantal cijfers waren die de indieners ontvingen als antwoord op enkele schriftelijke vragen (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2016-17, nr. 840, aan minister Ben Weyts, *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2016-17, nr. 176, aan minister Bart Tommelein en *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2015-16, nr. 176, aan minister Annemie Turtelboom).

Openbare verlichting in Vlaanderen

De openbare verlichting van de lokale besturen in Vlaanderen telt ongeveer 1,2 miljoen lampen, of 1 lamp per 5,3 inwoners. Zij verbruiken 435.000 MWh, wat de gemeenten jaarlijks ongeveer 104 miljoen euro kost. Het verbruik is vrijwel even groot als het gezinsverbruik in Gent. Tegelijk zijn er heel veel mogelijkheden op het vlak van energie-efficiëntie.

Wat de organisatie van de openbare verlichting betreft, is de verantwoordelijkheid in Vlaanderen gedeeld. De distributienetbeheerders staan in voor de exploitatie en het onderhoud, terwijl de gemeenten beslissen over de investeringen. Naast de Europese richtlijnen, zoals die over het verbod op kwikdamplampen, stuurt ook Vlaanderen aan op een betere organisatie van de openbare verlichting.

Op de vraag wie betaalt voor de openbare verlichting nopen de cijfers tot een onderscheid tussen drie elementen. De exploitatie is een openbardienstverplichting: al de manuren die nodig zijn voor het onderhoud worden op die manier verrekend in de factuur, in totaal ongeveer 16 miljoen euro per jaar. De kostprijs van vervangstukken, een 8 miljoen euro per jaar, is rechtstreeks voor de gemeenten, net als de investeringen in nieuwe verlichting of de vervanging van oude. De energielevering wordt alleen gemeten in het Infraxgebied maar niet systematisch in het Eandisgebied, waar gewerkt wordt met het aantal lampen en de werkingsduur. Om die reden is het eerder genoemde bedrag van 104 miljoen euro een schatting.

Wat het eigenaarschap betreft, bestaan er twee systemen. Bij Eandis komt de kost voor het onderhoudsmateriaal en de nieuwe investeringen op het budget van de gemeente. Bij Infrax daarentegen is men al een paar jaar bezig met het overnemen van de assets, in ruil voor het dragen van de volledige onderhoudskost en niet-dividendgerechtigde aandelen. Via trekkingsrechten van de gemeenten a rato van ongeveer 10 euro per jaar per aansluitingsidentificatiecode worden de kosten voor nieuwe investeringen en herstellingen gefinancierd. Bij tekorten moet de gemeente in een bijkomende investeringssubsidie voorzien ten voordele van Infrax. Een voordeel voor de gemeenten is de uitgespaarde btw en het feit dat zij als aandeelhouders toch zeggenschap behouden.

Als een gemeente echter wil besparen op verbruik en onderhoudskosten door te investeren in nieuwe armaturen, komt het voordeel van dat laatste niet de gemeentelijke begroting maar de elektriciteitsfactuur ten goede. Ook de

forfaitaire berekening van het verbruik maakt de terugverdientijd van ledverlichting nog slechter.

De vijfjaarlijkse energieaudits door de netbeheerders tonen dat het aantal armaturen blijft stijgen en het verbruik licht afneemt. Het gemiddelde verbruik per lamp daalt met 9%, maar er zijn grote, onverklaarde regionale verschillen. Daar komt bij dat de tijdslijn van de audit niet samenvalt met de beleids- en beheerscyclus, waardoor met de resultaten ten vroegste kan rekening gehouden worden in het volgende lokale bestuursakkoord.

Naar een efficiënte openbare verlichting: ledverlichting als oplossing

De indieners berekenden een aantal oplossingen, waarbij led als zeer rendabel, milieuvriendelijk en gemakkelijk aan te sturen naar voren komt. De spreker waarschuwt wel voor goldplating bij de normering, door meer te verwachten dan Europa zelf oplegt.

Als uitdaging voor de lokale besturen vermeldt de spreker de zeer verouderde bestaande infrastructuur. Naast de genoemde kwiklampen zullen ook de natriumlagedruklampen verdwijnen omdat ze niet meer geproduceerd worden. Naast de bijdrage aan de klimaatdoelstellingen, wijst Andries Gryffroy ook op de aanpak van lichtvervuiling, de verbetering van de lichtkwaliteiten de beheersing van de energiekosten (die wel meting vereist).

Opmaak van master- en actieplannen

Het lid oppert de mogelijkheid om met de distributienetbeheerders een masterplan op te maken, waarin vragen worden beantwoord als: is openbare verlichting nodig op een bepaalde weg? Volstaat goede verlichting op kruispunten of fietspaden? Wat met dimmen en doven op bepaalde uren? Welke verlichting is het meest geschikt?

Vervolgens is een actieplan nodig en een stappenplan voor de uitrol. Doel is de energie-efficiëntie af te stemmen op de gemeentelijke beleids- en beheerscyclus. De spreker wijst ook op het belang van het informeren van de burgers.

Kwaliteitscontrole

Op het vlak van de kwaliteitscontrole op de openbare verlichting via het 005-bestek heeft Vlaanderen nu al het voortouw genomen in Europa. Het lid suggereert om het verder te promoten met het oog op een zekere uniformiteit. Hij vermeldt nogmaals de besparingsopportunity maar vraagt of de incentive voor de gemeenten volstaat, om de eerder uitgelegde redenen.

Terugverdieneffect investeringen

Volgens de berekening van de indieners vereist een volledige vervanging van de lokale openbare verlichting ongeveer 450 miljoen euro, die een besparing van 35% oplevert. De terugverdientijd bedraagt dus ongeveer 12 jaar, terwijl armaturen op 25 jaar worden afgeschreven. De autofinanciering door de gemeenten is daarvoor echter vaak te klein. Het lid roept daarom op de rol van de distributienetbeheerders in openbare verlichting opnieuw te evalueren, en wijst op privébedrijven die, net als de DNB's licht als dienst verkopen.

2. Bespreking

Rob Beenders vindt de nota zeer goed geschreven en onderbouwd. Het onderwerp verdient een debat, waaraan zijn fractie wil meewerken. Hij zou het

dan ook betreuren mocht het bij deze voorstelling van de principes blijven en hij dringt aan op de uitwerking van de implementatie. Dit is een zaak die lokale besturen en de belastingbetaler aanbelangt. Hij wijst en passant op de slechte internationale reputatie van Vlaanderen op het vlak van lichtvervuiling.

Ook de fractie van *Johan Danen* vindt de nota lezenswaardig en inspirerend. Zien de indieners, die tot de meerderheid behoren, beslissingen volgen die erop geënt zijn? Wat hebben ze tegen goldplating? Waarom niet beter proberen te doen dan wat Europa vraagt? Hoe zien ze de toekomst van de DNB's?

Bart Nevens treedt bij dat ook op het vlak van openbare verlichting verandering nodig is. Het burgemeestersconvenant biedt volgens hem een opportuniteit. Een en ander past in de klimaatdoelstelling om minder energie te verbruiken maar ook in de zoektocht naar een efficiënte aanpak van financiering en luchtvervuiling. Het lid ziet heel veel mogelijkheden tot synergie met bijvoorbeeld de aanpak van oude water- of gasleidingen of de opbouw van decentrale elektriciteitsdistributie. Zijn fractie pleit voor hoorzittingen, die moeten eindigen in aanbevelingen aan lokale besturen en regering.

Robrecht Bothuyne drukt in naam van zijn fractie appreciatie uit voor het geleverde werk. Hij wijst er wel op dat er al lokale master- en actieplannen bestaan over openbare verlichting. Het komt er dan ook op aan te luisteren naar wat bij de lokale besturen leeft. Daarnaast vraagt hij aandacht voor mogelijke synergie met de aanpak van de openbare verlichting van de Vlaamse overheid. Hij pleit tegelijk voor schaalvoordelen en lokale accenten, waarbij hij wijst op het veiligheidsgevoel, dat verschilt van plaats tot plaats. Ook zijn fractie is voorstander van hoorzittingen. Tot slot waarschuwt hij dat het pleidooi voor meer lokale vrijheid niet mag leiden tot driehonderd verschillende aanbestedingen, waardoor de schaalvoordelen weer verdwijnen.

Rob Beenders steunt de vraag om hoorzittingen.

Johan Danen bepleit een kamerbrede aanpak.

Andries Gryffroy waardeert de open geest van de oppositie. Wat goldplating betreft, wil hij onnodige duurte en complexiteit vermijden door beter te willen doen dan de omringende landen. Dat is bijvoorbeeld het geval met de al lang bestaande normen over luxwaarden op openbare wegen, die veel hoger zijn dan bijvoorbeeld in Nederland. Daar komt nog bij dat die waarden in België op de grond worden gemeten, ook al weet men dat een zichtbare lamp minder lux nodig maakt in de lichtervaring.

Ook de indieners willen hoorzittingen omdat ze voelden in hun gesprekken met de DNB's en de private sector dat iedereen goede ideeën heeft maar ook beperkingen. Men moet tot het beste van de twee werelden zien te komen. Ook de gewestwegen moeten opgenomen worden. Het doel moet het formuleren van aanbevelingen zijn, die echter niet noodzakelijk allemaal decretaal werk behoeven. Heel veel is immers afhankelijk van de lokale besturen. Een kamerbreed voorstel van resolutie is een mogelijkheid.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Rob BEENDERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

btw	belasting over de toegevoegde waarde
DNB	distributienetbeheerder
MWh	megawattuur